

การส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาบ้านบาตุดอ ต.ห้วยกระทิง อ.กรงปินัง จ.ยะลา

นัสลินทร์ แซ่สะ*

ยาริยะห์ เจ๊ะหลง**

บทคัดย่อ

เด็กและเยาวชนในปัจจุบันกำลังเผชิญปัญหามากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ ตามมาด้วย นั่นก็คือ ปัญหาทางการศึกษา เด็กและเยาวชนขาดเรียน ออกกลางคัน หนีเรียน ไม่เรียนต่อในระดับสูง ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่มีทุนศึกษาต่อ จนนำไปสู่ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและคุณภาพประชากร อนาคตของประเทศชาติ เพราะเด็กเยาวชนในวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า

ชุมชนบ้านบาตุดอ ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา เป็นชุมชนหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาทางการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชน จากการศึกษาผ่านการทำกิจกรรมสนทนาในกลุ่มเด็ก ได้สะท้อนถึงปัญหาการไม่อยากไปโรงเรียน เนื่องจากติดเกม ติดโทรศัพท์ จะเห็นได้ว่า สาเหตุแห่งปัญหาทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในบ้านบาตุดอ นั้นมีหลายปัจจัยด้วยกัน ไม่ใช่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หรือเหตุการณ์ความไม่สงบเท่านั้น การเข้าถึงสื่ออย่างง่ายดาย ในยุคปัจจุบันส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม เกิดพฤติกรรมเชิงลบมากยิ่งขึ้น เช่น ติดเกม ทำให้ขี้เกียจไปโรงเรียน นอนดึกเนื่องจากติดสื่อออนไลน์ที่ไม่มีขอบเขตเรื่องเวลาสามารถเข้าถึงได้ตลอด ทำให้ตื่นสายในที่สุดก็ไม่ไปโรงเรียน การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวก กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อายุ 9-12 ปี จำนวน 40 คน กลุ่มเป้าหมายรองเป็นผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ผู้ปกครองของเด็ก จำนวน 20 คน และคนในชุมชน จำนวน 20 คน ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนในพื้นที่ สำรวจเด็กในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมเชิงลบด้านการศึกษา เช่น ไม่ไปโรงเรียน หนีเรียน ไม่เรียนต่อ เป็นต้น และประชุมหารือร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเชิงลบด้านการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พร้อมวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทรัพยากรในการสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็ก ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า เด็กมีแรงบันดาลใจในการเรียนหนังสือ เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนด้านสามัญ ด้านศาสนา เกิดพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชน เป็นพื้นที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมและแสดงความสามารถผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่

จะหนุนเสริมพัฒนาเด็กในพื้นที่ ตลอดจนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการคัดเลือกเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์ได้เรียนหนังสือภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด แขนงนำชุมชนให้ความช่วยเหลือเด็กยากไร้และเด็กกำพร้าในชุมชน เพื่อขอทุนสนับสนุนด้านการศึกษาให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนหนังสือต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงบวก, การศึกษา, ประถมศึกษาตอนปลาย

* อาจารย์ประจำหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

**บัณฑิตอาสา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รุ่นที่ 14

The Community-Based Enhancement of Upper Elementary Students' Positive Educational Behavior: A Case Study of Ban Batuga Village, Huay Krathing, Krong Pinang, Yala

Natsarin Saesa
Yareeyah Jehlong

Abstract

Currently, children and youth are facing several challenging problems, such as drugs, premature sexualization, violence, and the addictive use of online media leading to negative consequences. For example, in terms of education, the problems have impacted on school absenteeism, dropouts, class skipping, lacking concentration and motivation, or lacking financial support in pursuing higher education among children. The afore mentioned problems have brought about dramatic effect on the children and youth's quality of life including the population quality, and eventually on the nation's future. As a matter of fact, today's youth are tomorrow's adults.

Located in Huay Krathing sub-district, Krong Pinang district, Yala province, Ban Batuga village is a community experiencing children and youth's educational issues. From the focus group interview session among students, it was found that one of the school absenteeism causes is the addiction to online games and smart phones which can be considered as another major problem apart from the economic problem and insurgency situation. Besides, easy and unrestricted access to online media in modern times has resulted in more negative behavioral changes among children and youth, for instance, staying active and late at night but passive or absent from school due to addiction to online games or social media.

Based on these concerns, this study, therefore, aimed at enhancing and building upper elementary students' positive educational behavior. It was also to promote community involvement in developing students' positive behaviors. The primary target participants in this study included 40 upper elementary students aged 9 - 12, and the secondary target group was 10 community leaders, 20 parents, and 20 local people. The research was conducted by establishing a community steering committee to investigate the number of students having negative educational behavior such as being absent, skipping class, or having school dropouts. Then, the meeting between the community committee and relevant parties was organized to find out mutual solutions, to plan for the strategies handling the problems, and to seek financial support for the students' education. From the finding, it is shown that the students' motivation both in secular and religious learning has been strengthened. Furthermore, the creative

community space in providing the children the opportunity to learn, to share, and to show creative activities, has been established. Also, there was cooperation between the community and third-party organizations in creating creative activities to develop the students' ability, as well as cooperating with schools in recruiting children to access the compulsory basic education. Moreover, the community leadership team has also launched financial support for education to the orphans and children in need in the community.

Keywords: Positive Behaviors, Education, High school

บทนำ

เด็กทุกคนควรได้รับการศึกษา ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กยากจน เด็กเร่ร่อน ฯลฯ เด็กทุกคนควรได้รับการศึกษา ดังที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้กำหนดสิทธิของเด็ก มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง 3) สิทธิในการพัฒนา และ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าหนึ่งในสี่สิทธินั้น คือ เด็กควรได้รับสิทธิในการพัฒนา ควรได้รับการศึกษา เพราะเด็กในวันนี้คืออนาคตของชาติในวันข้างหน้า การศึกษาและพัฒนาการจึงเป็นอีกเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เริ่มตั้งแต่ที่เด็กๆ จะต้องได้รับการพัฒนาปฐมวัย และได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย โดยมีพ่อแม่เป็นผู้คอยช่วยแนะนำ ขณะที่เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เช่น เด็กพิการ ก็ต้องได้รับการดูแลให้มีชีวิตที่ปกติสุข ได้รับโอกาสพัฒนาและการศึกษาที่เหมาะสม ให้สามารถเติบโตพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในชุมชน สิทธิด้านการพัฒนานี้ยังหมายรวมถึงการต่อยอดไปสู่ทักษะเฉพาะต่างๆ การพัฒนาความสามารถทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ที่จะทำให้เด็กๆ ได้ก้าวไปสู่อนาคตที่สดใส และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต ซึ่งหน้าที่การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเข้าถึงการศึกษาได้รับการศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่ต้องร่วมมือสนับสนุนให้เด็กพึงได้รับสิทธิด้านการศึกษาตามสิทธิที่ควรจะได้รับ

และที่สำคัญที่สุดสถาบัน/คนที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด นั่นคือ สถาบันครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษา เพื่อให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพเดินทางบนเส้นทางชีวิตอย่างถูกต้อง ดังที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้กำหนดเนื้อหาสาระในการดูแลเด็กทุกคน โดยกำหนดให้ผู้ปกครองมีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กตามความในมาตรา 23 ความว่า “ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตน ตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณี และ วัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ” และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติอย่างชัดเจน ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษา ไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จะเห็นได้ว่า ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญต่อเด็กในการเข้าถึงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสากลและกฎหมายประเทศไทยเองล้วนให้ความสำคัญด้านการศึกษาที่เด็กควรจะได้รับ และเป็นหน้าที่ของครอบครัว ชุมชน สังคม ที่ควรสนับสนุนมีส่วนร่วมให้เด็กได้รับการศึกษาที่ควรได้รับ ทั้งนี้ด้วยสภาพปัญหาสังคมที่

ส่งผลกระทบการศึกษาของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเชิงพฤติกรรม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคมต่าง ๆ ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการศึกษา ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ ไม่เรียนต่อ จากการสำรวจข้อมูลของนิด้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2560) เรื่อง “การศึกษากับปัญหาของเด็กไทย” พบว่า ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ประชาชนยังคงเป็นห่วงมากที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 56.55 ปัญหา ยาเสพติด ทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมา ร้อยละ 22.41 ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ในขณะที่ประชาชน ร้อยละ 13.17 ระบุว่า ปัญหาการลอกเลียนแบบจากสื่อต่าง ๆ และ ร้อยละ 5.38 ปัญหาความรุนแรงการทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท และการตบตีกัน และข้อมูลจากโครงการศึกษาวิจัยศักยภาพท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า ปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาด้านการศึกษา เด็กและเยาวชนขาดเรียน ออกลูกกลางคัน หนีเรียน ไม่เรียนต่อในระดับสูง มีฐานะยากจนและไม่มีทุนศึกษาต่อ เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาทางเพศ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ท้องก่อนแต่ง ปัญหาเด็กขาดคุณธรรม ปัญหาการเล่นเกม ติดเพื่อน มั่วสุม เล่นการพนัน ดื่มสุรา ดื่มบุหรื ปัญหาการก่ออาชญากรรม มีการทะเลาะเบาะแว้ง ยกพวกตีกัน ลักขโมย และปัญหาครอบครัว พบว่า ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน

ครอบครัวเปราะบาง แตกแยก ขาดความอบอุ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) จะเห็นได้เด็กและเยาวชนเผชิญปัญหาทางสังคมมากมายหลากหลาย ทั้งเป็นปัญหาที่เป็นผู้ก่อ และเป็นปัญหาที่มาจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องยุติการเรียน ไม่สามารถเรียนต่อได้ สุดท้ายหลุดจากเส้นทางการศึกษา นับว่าเป็นปัญหาสังคมที่คนในสังคมไม่ควรมองข้ามยิ่ง เพราะเด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า เมื่อปัญหาที่เด็กเผชิญไม่ได้รับการแก้ไข แล้วอนาคตของเด็กจะเป็นอย่างไรทางผู้ศึกษาจึงได้มีการศึกษา เรื่องการส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่บ้านบาตูด ม.4 ต.ห้วยกระทิง อ.กรงปินัง จ.ยะลา

จากการศึกษาชุมชนบ้านบาตูดขอ ปัญหา ด้านการศึกษาที่เด็กเผชิญ คือ เด็กกำพร้าในพื้นที่รู้สึกไม่อยากไปโรงเรียน ขาดทุนทรัพย์ในการเรียน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เด็กพบว่า เด็กรู้สึกไม่อยากไปโรงเรียน ไม่อยากทำการบ้าน และอยากใช้เวลาส่วนใหญ่เล่นกับเพื่อน (จากการเยี่ยมบ้านเด็ก และเด็กกำพร้า, ธันวาคม พ.ศ.2561) จากข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมสนทนาในกลุ่มเด็ก จำนวน 80 คน ในพื้นที่บ้านบาตูดขอ ต.ห้วยกระทิง อ.กรงปินัง จ.ยะลา สะท้อนถึงปัญหาไม่อยากไปเรียนหนังสือ และขี้เกียจทำการบ้าน เนื่องจากเด็กติดเกม ติดโทรศัพท์ และไม่มีเงินไปโรงเรียน (จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเด็ก, 13 มกราคม พ.ศ.2562)

จากกิจกรรมสนทนากลุ่มผู้ปกครอง ได้สะท้อนถึงปัญหาว่ากังวลลูกหลานจะติดยาเสพติด (จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มสตรี, 17 มกราคม พ.ศ. 2562) จากการประชุมชมหมู่บ้าน ในพื้นที่บ้านบาตุดมอ ต.ห้วยกระทิง ผู้เข้าร่วมเวทีประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นให้ดำเนินการแก้ไขปัญหากับกลุ่มเด็กในเรื่องของการศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงติดโทรศัพท์ ติดเกม และติดยาเสพติดตามลำดับ (จากการจัดเวทีประชุมชมหมู่บ้าน, 31 มกราคม พ.ศ. 2562) สถานการณ์เรื่องการศึกษาของเด็กในพื้นที่บ้านบาตุดมอปัจจุบัน พบว่า เด็กไม่มีแรงจูงใจในการเรียนและผู้ปกครองยังไม่ใส่ใจและไม่เห็นความสำคัญต่อการศึกษาของเด็กประกอบกับเด็กมีพฤติกรรมการติดเกม ติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social) และครอบครัวไม่มีเงินและทุนทรัพย์ในการสนับสนุนด้านการเรียนให้เด็ก จึงทำให้เด็กในพื้นที่เกิดความรู้สึกไม่อยากไป ข้อมูลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของศูนย์สำรวจความคิดเห็นของ นิต้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ซึ่งได้เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “การศึกษา กับ ปัญหาของเด็กไทย” จากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,245 หน่วยตัวอย่าง กระจายทุกภูมิภาคทุกระดับการศึกษาและกลุ่มอาชีพ กรณีปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ จากการสำรวจ พบว่าประชาชน ร้อยละ 56.71 ระบุว่าสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผลการเรียนของเยาวชนตกต่ำ เกิดจากการที่เด็กสนใจเรื่องของเกมมากเกินไป รองลงมา ร้อยละ 38.96 ระบุว่าเกิดจากเยาวชนให้ความสนใจสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น

ทำให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ลดน้อยลง และอีกร้อยละ 36.22 ระบุว่า เป็นเพราะพ่อแม่ทุ่มเวลาหาเงิน ทำงาน และใช้เงิน ใช้เทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก ในขณะที่ประชาชนร้อยละ 31.49 ระบุว่าสาเหตุมาจากคุณภาพของครูผู้สอน และร้อยละ 23.45 ระบุว่า เป็นเพราะสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้เยาวชนนั้นมีผลการเรียนที่ตกต่ำ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2560) ซึ่งจะส่งผลทำให้อนาคตของเด็กมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ไม่สามารถหางานได้เนื่องจากไม่มีวุฒิการศึกษา ว่างานยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ก่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาสังคมตามมาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้คนในชุมชน แกนนำชุมชนบ้านบาตุดมอ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกระทิง สภาเด็กและเยาวชนตำบลห้วยกระทิง เห็นความสำคัญของปัญหาด้านการศึกษาของเด็กในพื้นที่และเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชน อายุ 9 - 12 ปี ในพื้นที่บ้านบาตุดมอ ต.ห้วยกระทิง อ.กรงปินัง เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมเชิงบวกด้านการเรียนรู้ และเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้นควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพในตัวเด็ก อันจะช่วยลดปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็ก

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อายุ 9-12 ปี จำนวน 40 คน พื้นที่บ้านบาตุดมอ ม.4 ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกองปิ่น จังหวัดยะลา
2. ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ผู้ปกครองของเด็ก จำนวน 20 คน และคนในชุมชน จำนวน 20 คน

พื้นที่ดำเนินการ

บ้านบาตุดมอ ม. 4 ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกองปิ่น จังหวัดยะลา

1. “บ้านบาตุดมอ” ขอรูจักด้วยคน

ข้อมูลจากการศึกษาชุมชน บ้านบาตุดมอ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกองปิ่น จังหวัดยะลา เป็นชุมชนใหม่ที่เกิดเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา เดิมเป็นพื้นที่ของตำบลสะเอะ แต่ถูกแยกออกมาเมื่อปี พ.ศ. 2535 มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาหินปูน สลับซับซ้อน มีแนวเทือกเขาสูงเป็นเส้นแบ่งอาณาเขตติดต่อกับตำบลปะแต อำเภอยะหา และตำบลสะเอะ อำเภอกองปิ่น จังหวัดยะลา พื้นที่ราบสูงเหมาะแก่การปลูกยางพารา พื้นที่ราบลุ่มใช้ในการปลูก

สร้างบ้านเรือน คนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีถิ่นฐานดั้งเดิมมาจากอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี แรกเริ่มเกิดจากการที่เข้ามาประกอบอาชีพกรีดยางและทำสวน หลังจากที่แต่งงานมีครอบครัวมีการขยายซื้อที่ดินสร้างบ้านหลังที่ 2 คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในพื้นที่บ้านบาตุดมอ มีจำนวนประชากร ทั้งหมด 963 คน ประกอบด้วยชาย 488 คน หญิง 475 คน ซึ่งเป็นประชากรในช่วงวัยเด็กและเยาวชน ช่วงอายุ 7-12 ปี จำนวน 190 คน และช่วงอายุ 13-18 ปี จำนวน 90 คน (ข้อมูลจากบันทึกอาสาสมัครฯ ม.ค. 2562) คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร กรีดยางพารา ปลูกผลไม้ เช่น ลองกอง ทุเรียน มังคุด เป็นต้นเนื่องจากด้วยลักษณะอาชีพการกรีดยางที่จะต้องออกไปเริ่มกรีดยางตั้งแต่เวลา 05.00 น. และกลับบ้านมาอีกทีเวลา 09.00 น. ทำให้ตอนเช้าซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กต้องไปโรงเรียน ทำให้ไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองคอยดูแลเรื่องการแต่งตัว อาหาร และส่งลูกไปโรงเรียน ประกอบกับบ้านบาตุดมอไม่มีโรงเรียนในพื้นที่ทำให้เด็กต้องไปเรียนที่โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชน นั่นคือ โรงเรียนบ้านหลักเขต และโรงเรียนบ้านเบหอ และยังมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่เลือกเรียนในโรงเรียนต่างพื้นที่ที่ห่างไกลจากหมู่บ้าน โดยจะมีรถโรงเรียนมารับส่งเป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้พื้นที่บ้านบาตุดมอยังมีศูนย์การเรียนรู้ของคน ตำบลห้วยกระทิง โรงเรียนตาดีกานูรูสุตา และโรงเรียนตาดีกาธารุลนาอิม ที่จะทำการเรียนการสอนในทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ และเป็นสถานที่ใช้ในการทำกิจกรรมร่วมกันของคนใน

ชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก เล่าว่า ในอดีตเด็กในพื้นที่เรียนที่โรงเรียนบ้านหลักเขตเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องด้วยมีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ มีการทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนในพื้นที่ จึงใกล้เคียง และเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จึงทำให้โรงเรียนประกาศหยุดการเรียนการสอน บ่อยครั้ง เกิดผลกระทบให้เด็กขาดเรียนบ่อย ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก ทางผู้ปกครองได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา อยากให้บุตรหลานเข้าถึงการศึกษา จึงส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัดเพื่อบุตรหลานได้เรียนหนังสือ ได้รับความรู้ในการพัฒนาตนเองและชุมชนต่อไป จากการเยี่ยมบ้านพบว่า เยาวชนในพื้นที่หลังจากที่เรียนจบ ป.6 แล้ว บางคนจะไปเรียนต่อในระดับมัธยมตอนต้นตอนปลาย ที่โรงเรียนต่างจังหวัด ในลักษณะโรงเรียนประจำ กลับมาในชุมชนช่วงวันหยุด เสาร์อาทิตย์ และช่วงปิดภาคเรียน บางคนไม่เรียนต่อตัดสินใจออกไปทำงานต่างจังหวัด จะกลับชุมชนช่วงเทศกาล และช่วงหยุดยาว นอกจากนี้ในชุมชนยังมีเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากครอบครัวฐานะยากจนรายได้ไม่เพียงพอที่จะส่งบุตรหลานเรียนหนังสือได้ เด็กกำพร้าที่ไม่มีคนดูแลที่จะส่งเสียเรียนหนังสือได้ ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้ขาดโอกาสทางการศึกษา ข้อมูลจากการประชุมชมหมู่บ้าน ในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2562 ผู้เข้าร่วมเวทีประชุมชมหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเห็นให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มเด็กในเรื่องของการศึกษา เนื่องจากสถานการณ์ด้านการศึกษาของเด็กในพื้นที่บ้านบาตูดขอ ปัจจุบันพบว่า เด็กยังไม่มีแรงจูงใจในการเรียนและผู้ปกครองไม่ใส่ใจและไม่เห็นความสำคัญต่อการศึกษาศึกษาของเด็ก

ประกอบกับเด็กมีพฤติกรรมติดเกม ติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social) และเผชิญปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งคนในชุมชนมีความกังวลต่ออนาคตลูกหลาน หากปัญหาด้านการศึกษายังไม่ถูกแก้ไข ก็ส่งผลทำให้อนาคตของลูกหลานมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี เกิดการว่างงาน ขาดรายได้หาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว มีเวลาว่างไปรวมกลุ่มและยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาศึกษาของเด็กและเยาวชน อายุ 9 -12 ปี ในพื้นที่บ้านบาตูดขอ ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกองบินัง จังหวัดยะลา เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมเชิงบวกด้านการเรียนรู้ และเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้นควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กและเยาวชน อันจะช่วยลดปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมได้อีกด้วย

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ ก้าวผ่านพฤติกรรมเชิงลบสู่พฤติกรรมเชิงบวกของเด็กและเยาวชน

กิจกรรมที่ 2.1 กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้และต้อนรับเดือนรอมฎอน

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายและเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและทักษะการพูดให้กับกลุ่มเป้าหมายจากการทำกิจกรรม โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 75 คน ประกอบด้วย เด็กและเด็กกำพร้าบ้านบาตูดขอ จำนวน 60 คน แกนนำชุมชน

จำนวน 7 คน สภาคณะและเยาวชนจำนวน 4 คน และบัณฑิตอาสาสมัครที่ 14 จำนวน 4 คน จากการทำกิจกรรม พบว่ากลุ่มเป้าหมายได้เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนสามัญที่โรงเรียน เรียนศาสนาที่วัดบวร หรือแม้กระทั่งเรียนกีรออาตีตอนค่ำ กลุ่มเป้าหมายเริ่มเข้าใจในบทบาทของการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เห็นได้จากการสะท้อนของเด็กบางคนหลังจากการทำกิจกรรมว่า ลูกที่ดีต้องไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจหน้าที่ของตัวเองตอนนี้คือต้องตั้งใจเรียนหนังสือและไม่ทำตัวเกเรให้คนอื่นต้องเดือดร้อน บางคนบอกว่าพ่อแม่เคยกล่าวว่า ถ้าลูกตั้งใจเรียน โตขึ้นลูกจะไม่ลำบากเหมือนพ่อแม่ กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับความประเสริฐของเดือนรอมฎอน และได้เห็นความสำคัญของการถือศีลอดและการทำคุณงามความดีในเดือนรอมฎอนเพิ่มมากขึ้น และนอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายเกิดทักษะการเรียนรู้ในเรื่องของการอ่านและการเล่าเรื่องราวให้เพื่อนฟังเพิ่มมากขึ้น กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทุกคนได้ให้ความสนใจและตั้งใจกับการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม ทำให้ได้รู้จักกันมากขึ้น เกิดความคุ้นเคยกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเป้าหมายด้วยกันเอง กลุ่มเป้าหมายกับบัณฑิตอาสาสมัครและกลุ่มเป้าหมายกับเยาวชน จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับดี เด็กสะท้อนการทำกิจกรรมว่า “สนุกและได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการจัดกิจกรรมและได้พัฒนาทักษะด้านการพูดและนันทนาการเป็นการฝึกตัวเองให้มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น”

กิจกรรมที่ 2.2 ค่ายสร้างพลังการเรียนรู้ สู่ออกกำลังกาย

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดแรงบันดาลใจและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิด การเรียนรู้ด้านสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 72 คน ประกอบด้วยเด็กและเด็กกำพร้าบ้านบาตูมอจำนวน 46 คน เครือข่ายเยาวชนจำนวน 20 คน บัณฑิตอาสา นักพัฒนาชุมชนและผู้ปกครองเด็กจำนวน 8 คน จากการทำกิจกรรมพบว่ากลุ่มเป้าหมายเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนหนังสือและได้เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือ เห็นได้จากการพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายในขณะที่ทำกิจกรรมสรุปการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายได้สะท้อนความรู้สึกว่า แม้เรียนไม่ค่อยเก่งแต่จะเรียนให้ได้และจากกิจกรรมวาดฝัน กลุ่มเป้าหมายได้เล่าเรื่องราวและความฝันว่า ถ้าจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ตนเองอยากเรียนต่อ และนอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายมีความตั้งใจกับการทำกิจกรรม มีความรับผิดชอบและใส่ใจต่อเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น สังเกตจากการทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มบางคนพยายามช่วยเพื่อนที่ทำตามวิทยากรไม่ทัน กลุ่มเป้าหมายบางคนที่ไม่ค่อยได้คุยกันเริ่มคุยกันมากขึ้น และเล่นด้วยกันมากขึ้น จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับดี กลุ่มเป้าหมายได้สะท้อนว่า เป็นกิจกรรมที่ดี สนุกมาก เด็กได้มีโอกาสเปิดหูเปิดตา เป็นการทำกิจกรรมนอกสถานที่รู้สึกไม่เบื่อ สำหรับเยาวชนและเครือข่ายเยาวชนได้สะท้อนว่า ตนเองได้มีการพัฒนาทักษะการเป็นพี่เลี้ยงค่าย พัฒนาระบบการจัดกิจกรรม และการ

แก้ไขปัญหานเฉพาะหน้า อีกทั้งยังเกิดความสัมพันธ์ที่
ดีระหว่างกลุ่มเป้าหมายและบัณฑิตอาสา ทำให้เกิด
ความคุ้นเคยกันมากขึ้น

กิจกรรมที่ 2.3 กิจกรรมสื่อสร้างสรรค์เพื่อการ เรียนรู้ชุมชน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิด
การเรียนรู้การใช้สื่อด้านการเรียนและเพื่อให้
กลุ่มเป้าหมายรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ปัจจุบันและใช้สื่อ
ให้เป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ควบคู่กับการเรียนรู้
ชุมชนโดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 68 คน
ประกอบด้วย เด็กและเด็กกำพร้าบ้านบาตุนขอ
จำนวน 39 คน เครือข่ายเยาวชนจำนวน 20 คน
บัณฑิตอาสา นักพัฒนาชุมชนและแกนนำชุมชน
จำนวน 10 คน จากการดำเนินกิจกรรม พบว่า
กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ในเรื่องของประโยชน์และ
โทษภัยจากการใช้สื่อต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้การใช้สื่อแต่ละชนิด เช่น
โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และโทรทัศน์ที่มีความ
เหมาะสมกับช่วงวัย เพราะการที่สื่อเข้ามามีบทบาท
ต่อการใช้ชีวิตประจำวันปัจจุบันของกลุ่มเป้าหมาย
ส่งให้กลุ่มเป้าหมายบางคน มีพฤติกรรมการเล่น
ติดโซเชียลมีเดีย หรือติดละครโทรทัศน์ ทำให้เริ่มไม่
สนใจการเรียน และเริ่มขาดเรียนบ่อย แต่ใน
ขณะเดียวกันการที่กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้และได้รู้เท่า
ทันของโทษจากการใช้สื่อในทางที่ไม่ถูกต้องทำให้
กลุ่มเป้าหมายบางคนที่มีโทรศัพท์มือถือเป็นของ

ตนเองเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพยายามใช้
โทรศัพท์มือถือในทางที่สร้างสรรค์ เช่น การเปิด
YouTube ดูสิ่งที่มีประโยชน์กับตนเอง สังเกต
พฤติกรรมจากการเยี่ยมบ้านกลุ่มเป้าหมาย หรือ
บางครั้งใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการฝึก
ถ่ายภาพและฝึกตัดต่อวิดีโอ เป็นการปลูกฝัง
จิตสำนึกที่ดีให้รู้จักใช้สื่อให้เป็นไปในทางที่
สร้างสรรค์และมีประโยชน์กับตนเองมากที่สุด และ
นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายได้รู้จักชุมชนของตนเอง
มากขึ้น ได้รู้จักทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่มีอยู่ใน
ชุมชน สังเกตเห็นได้จากรูปภาพที่กลุ่มเป้าหมายได้
วาดรูปสะท้อนชุมชนของตนเองในกิจกรรมสรุปการ
เรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายได้วาดรูปสะท้อนชุมชนของ
ตนเอง กลุ่มเป้าหมายไม่เคยสนิทกันมาก่อนสามารถ
อยู่ร่วมกันและทำกิจกรรมร่วมกันได้ และจากการ
สะท้อนของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายรู้สึก
ชอบและให้ความสนใจในการทำกิจกรรมโดยเฉพาะ
กิจกรรมที่วิทยากรเปิดหนังและร่วมแลกเปลี่ยนกับ
กลุ่มเป้าหมาย และจากการสะท้อนของเยาวชน
พบว่า เยาวชนมีความรู้และมีทักษะการถ่ายภาพ
และการตัดต่อวิดีโอเพิ่มขึ้น เยาวชนบอกว่า ตนเอง
สามารถตัดต่อวิดีโอได้ในขณะเดียวกันตนเองได้เกิด
การพัฒนาตนเองในเรื่องของกระบวนการจัด
กิจกรรมกับเด็กเพิ่มมากขึ้น

กิจกรรมที่ 2.4 กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพสู่การเรียนรู้

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ในทักษะด้านสังคม การมีวินัยต่อตนเอง และมีความกล้าแสดงออก โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 68 คน ประกอบด้วย เด็กและเด็กกำพร้า บ้านบาตุดขอ จำนวน 45 คน เครือข่ายเยาวชน จำนวน 18 คน บัณฑิตอาสา นักพัฒนาชุมชนและแกนนำชุมชน จำนวน 5 คน จากการดำเนินกิจกรรมพบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รู้จักการวางตัวที่เหมาะสมเมื่ออยู่กับเพื่อนและพี่ กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในกระบวนการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและสะท้อนความรู้สึกจากการทำกิจกรรมภายในกลุ่ม กลุ่มเป้าหมายเริ่มมีวินัยในตนเอง บางคนสามารถแยกแยะสิ่งที่ดีและสิ่งไม่ดีได้ และสิ่งที่ผิดต่อหลักศาสนาได้แล้ว บางคนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นจากเดิม สังเกตจากกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความสามารถ กลุ่มเป้าหมายกล้าที่จะเล่น กล้าที่จะถาม และกล้าที่จะออกมาพูดต่อหน้าเพื่อนและพี่หลายต่อหลายคน และในขณะเดียวกันเด็กบางคนที่ไม่เคยพูดคำว่าขอบคุณ เมื่อได้รับของหรือสิ่งดีดีจากพี่ๆ ในระยะแรกๆ ที่รู้จักกัน ปัจจุบันเริ่มได้ยินคำว่าขอบคุณ จากปากของเด็กเหล่านี้แล้ว จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายรู้สึกสนุกและชอบกับรูปแบบการเล่นของวิทยากร ชอบทุกกิจกรรมที่วิทยากรเล่นกับ

กลุ่มเป้าหมาย เยาวชนได้สะท้อนความรู้สึกมาว่า ชอบรูปแบบกิจกรรมที่จัดเพราะวิทยากรไม่ได้ป้อนเพียงแค่นี้อาอย่างเดียวนะ แต่วิทยากรพยายามแทรกความสนุกเพื่อให้เด็กไม่รู้สึกเบื่อกับการทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2.5 กิจกรรมปันเวลา แร่ความสุข

วัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีพื้นที่สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ การอ่าน การฟัง และเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ฝึกทักษะการสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 74 คน ประกอบด้วย เด็กและเด็กกำพร้าจำนวน 60 คน สภาดูแลและเยาวชนตำบลสะเอะ 3 คน สภาดูแลและเยาวชนตำบลห้วยกระทิงจำนวน 4 คน ทีมอาเนาะบูมีจำนวน 2 คน และแกนนำชุมชน นักพัฒนาชุมชนและบัณฑิตอาสา จำนวน 5 คน จากการดำเนินกิจกรรมพบว่า กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การนับเลขเป็นภาษาอังกฤษ การทำความรู้จักกับพยัญชนะภาษาอังกฤษ ได้รู้จักและเรียนรู้สุภาษิตภาษาไทยผ่านกระบวนการทำกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกสมาธิและฝึกความสามัคคีผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มเป้าหมายมีความกล้ามากขึ้นที่จะออกมาพูดหน้าเพื่อนๆ หลายคน และนอกจากนี้เยาวชนยังเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการทำกิจกรรมกับเด็กมากขึ้น เยาวชนบางคนสามารถนำกระบวนการและเรียนรู้ทักษะการเข้าหาเด็กๆ กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายบางคน

อาสาออกมาแสดงและขับร้องเพลงอนาซิดให้เพื่อนๆ และพี่ๆ หลายคนได้ฟัง

กิจกรรมที่ 2.6 กิจกรรมการเรียนรู้ คือ ความสุข

มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝนทักษะทางภาษา และจินตนาการของเด็กผ่านกิจกรรมการฟัง เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และซึมซับทัศนคติที่ดีด้านการเรียนและเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความกล้าแสดงออก มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 65 คน ประกอบด้วยเด็กและเด็กกำพร้าบ้านบาตูด จำนวน 58 คน เยาวชนและเครือข่ายเยาวชน สมาคมพัฒนา ศักยภาพเยาวชนชายแดนใต้ อังโศดคลับ จำนวน 12 คนและบัณฑิตอาสา มอ. แก่นนำชุมชนและนักพัฒนาชุมชน จำนวน 5 คน จากการดำเนินกิจกรรมพบว่ากลุ่มเป้าหมายสามารถวาดภาพสะท้อนเรื่องราวและความฝันในอนาคตของตนเองให้เพื่อนๆ และพี่ๆ ได้ฟัง กลุ่มเป้าหมายบางคนเริ่มมีความกล้าที่จะพูดต่อหน้าสาธารณะ เด็กและเยาวชนเริ่มรู้จักตนเองและเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ กลุ่มเป้าหมายบางคนมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมและออกมาแสดงความสามารถ ศักยภาพ ให้ทุกคนได้ดู ผ่านกิจกรรมการเล่นกีฬาฟุตบอลและวอลเลย์บอล เด็กและเยาวชนบางคนสนใจที่จะเรียนด้านกีฬา ใฝ่ฝันอยากเป็นนักฟุตบอล

จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านโดยส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลายที่บ้านบาตูด ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้น ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 40 คน พบว่า เด็กมีแรงบันดาลใจในการเรียนหนังสือ เห็นความสำคัญของการ

การเรียนหนังสือไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนสามัญ เรียนตาดีกาและเรียนกีรออาตี กลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน เกิดทักษะการเรียนรู้ในเรื่องของการอ่านและการเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นฟังเพิ่มมากขึ้น กลุ่มเป้าหมายได้รู้จักกันมากขึ้น เกิดความคุ้นเคยและเริ่มสนิทสนมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเป้าหมายด้วยกันเอง รู้จักการวางตัวที่เหมาะสมเมื่ออยู่กับเพื่อนและพี่ กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในกระบวนการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและสะท้อนความรู้สึกจากการทำกิจกรรมภายในกลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย 5 คน เริ่มมีวินัยในตนเอง บางคนสามารถแยกแยะสิ่งที่ดีและสิ่งไม่ดีได้และสิ่งที่ผิดต่อหลักศาสนาได้แล้ว กลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 คน มีความกล้าแสดงออกมากขึ้นจากเดิมจากที่ไม่อยากจับไมโครโฟนมาก่อน กลุ่มเป้าหมายเกิดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การนับเลขเป็นภาษาอังกฤษ การทำความเข้าใจกับพยัญชนะภาษาอังกฤษ ได้รู้จักและเรียนรู้สุภาษิตภาษาไทยผ่านกระบวนการทำกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกสมาธิและฝึกความสามัคคีผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มเป้าหมายจำนวน 7 คน เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงความคิดเห็นและมีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายบางคนเริ่มรู้จักการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เช่น YouTube เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้มากขึ้น

3. รวมพลังคนในชุมชน ผ่านพ้นปัญหาด้าน การศึกษาของลูกหลาน

กิจกรรมที่ 3.1 กิจกรรมส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิต
เด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส ครอบครัวสัมพันธ์
สร้างสรรค์สุขภาวะ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับ
การส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิต และเพื่อเปิดโอกาส
ให้กลุ่มเป้าหมายได้ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว
โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 80 คน ประกอบด้วย
เด็กและเด็กกำพร้า จำนวน 40 คน เครือข่าย
เยาวชนจำนวน 10 คน ผู้ปกครองเด็กและแกนนำ
ชุมชน 25 คน บัณฑิตอาสา พยาบาลวิชาชีพ
นักพัฒนาชุมชนและแกนนำชุมชน จำนวน 5 คน
จากการดำเนินกิจกรรม พบว่ากลุ่มเป้าหมายมี
ความรู้และเกิดทักษะในเรื่องของการใช้ชีวิตมากขึ้น
กลุ่มเป้าหมายมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น
กลุ่มเป้าหมายมีพื้นที่สร้างสรรค์ทางความคิดมากขึ้น
กลุ่มเป้าหมายได้พูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันกับ
ครอบครัวมากยิ่งขึ้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการเปิด
โอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ในเรื่องของการ
สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว

กิจกรรมที่ 3.2 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา

มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกรักบ้าน
เกิด และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำ
ชุมชนกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม
จำนวน 40 คน ประกอบด้วย เด็กและเด็กกำพร้า

บ้านบาตูด จำนวน 15 คน บัณฑิตอาสาและแกน
นำชุมชน จำนวน 25 คน จากการดำเนินกิจกรรม
พบว่า กลุ่มเป้าหมายและผู้นำชุมชนเกิดความสนิท
สนมกัน สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ดี เห็นได้จาก
การรวมตัวกันทำกิจกรรมกับเด็กในทุกวันสำคัญ
ทางศาสนาอิสลาม ทำให้เด็กเกิดจิตสำนึกในการทำ
ความดีเพื่อชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการเปิดพื้นที่
สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้นอก
ห้องเรียน

กิจกรรมที่ 3.3 กิจกรรมสานสัมพันธ์ ต้อนรับปีใหม่ อิสลาม

มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้คนใน
ชุมชนมีพื้นที่สร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน
และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน
มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการดำเนินกิจกรรมพบว่า
เด็กและเยาวชน แกนนำชุมชนและคนในชุมชนได้มี
การเล่นกีฬาและทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กได้รับโอกาส
ในการแสดงความสามารถและความคิดสร้างสรรค์
ผ่านกิจกรรมภาคสนามและกิจกรรมบนเวที เด็ก
เยาวชนและแกนนำชุมชนได้รู้จักกันมากขึ้น เด็กมี
ความกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักแพ้รู้จักชนะ มีน้ำใจ
เป็นนักกีฬา

กิจกรรมที่ 3.4 กิจกรรมผู้ปกครองใส่ใจ ดูแลบุตร หลานด้านการเรียน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของเด็กและความสำคัญของการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักในเรื่องการเรียนของเด็กและเพื่อให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น 50 คน ประกอบด้วยผู้ปกครองจำนวน 32 คน นักพัฒนาชุมชนและแกนนำชุมชน จำนวน 4 คน ผู้บริหารโครงการบัณฑิตอาสา บัณฑิตอาสารุ่นที่ 13 และ 14 และทีม ศวชต. จำนวน 9 คน และเยาวชนบ้านบาตุมขอ สภาเด็กและเยาวชนและเครือข่ายเยาวชน จำนวน 5 คน จากการดำเนินกิจกรรมพบว่าผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับลูกหลานในชุมชน ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ภาระหน้าที่ของผู้ปกครองในการดูแลเด็กมากขึ้น ผู้ปกครองบางคนเริ่มใส่ใจคอยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่ดีกับลูกหลานเมื่อมีปัญหา ผู้ปกครองเริ่มมีความตระหนักและเริ่มใส่ใจลูกหลานของตัวเองมากขึ้น เริ่มเข้าใจในสิทธิของลูกหลานของตนเอง

จากกิจกรรมข้างต้น เป็นกิจกรรมที่ชุมชนร่วมกันคิดและออกแบบกิจกรรม ซึ่งทางชุมชนมีความเห็นตรงกันและยอมรับว่าชุมชนตนเองกำลังเผชิญปัญหาในประเด็นนี้ จึงเกิดการร่วมกันแก้ไขปัญหาในรูปแบบกิจกรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนชุมชน ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ได้รับต่อชุมชน เด็กเยาวชน และผู้ปกครองดังนี้

1. ชุมชน

ภายหลังจากการลงพื้นที่ ได้ทำกิจกรรมสำรวจและเยี่ยมบ้านเด็กกำพร้า และเด็กด้อยโอกาส ทำให้หน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกระทิง โรงเรียนบ้านหลักเขต และโรงเรียนบ้านแบหอ ได้มีการให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกระทิงได้นำเสนอข้อมูลเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาสให้แก่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา ทำให้ครอบครัวเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาสได้รับทุนการศึกษาและช่วยเหลือ และนอกจากนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกระทิงได้ประสานกับสมาคมผู้นำชายแดนใต้เพื่อนช่วยเหลือ มอบทุนการศึกษาและมอบชุดรายให้อุปการะเด็กกำพร้าในพื้นที่ อีกทั้ง นักพัฒนาชุมชนแกนนำชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของบัณฑิตอาสาในพื้นที่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ในส่วนของโรงเรียนบ้านแบหอได้ประสานกับโรงเรียนตาดิกาตารุลนาอิมเพื่อเก็บข้อมูลและมอบทุนเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษให้กับเด็กในพื้นที่ ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน พบว่า ชุมชนเกิดแหล่งเรียนรู้ให้เด็กได้ทำกิจกรรมและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถผ่านกิจกรรมต่างๆ ชุมชนให้ความร่วมมือเมื่อมีหน่วยงานภายนอกมาทำกิจกรรมพัฒนาตัวเด็กในพื้นที่ แกนนำชุมชน ครูตาดิกา ผู้นำศาสนาและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้ความร่วมมือกับครูในโรงเรียนบ้านแบหอ และโรงเรียนบ้านหลักเขตในการคัดเลือกและเกณฑ์เด็กนักเรียนในพื้นที่ให้ได้เรียนหนังสือภาคบังคับตามที่กฎหมายกำหนด แกนนำชุมชนให้ความ

ช่วยเหลือเด็กยากไร้และเด็กกำพร้าในชุมชน เพื่อขอ
ทุนสนับสนุนให้เด็กในพื้นที่ได้เรียนหนังสือ

2. เยาวชนและเครือข่ายเยาวชน

ผลที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในพื้นที่และ
เครือข่ายเยาวชน พบว่าเยาวชนในพื้นที่และ
เครือข่ายเยาวชนเกิดทักษะการเป็นพี่เลี้ยงค่าย พี่
เลี้ยงกิจกรรม เยาวชนบางคนเก่งมากขึ้นในทักษะ
ของการดูแลน้อง การนำกระบวนการทำกิจกรรมกับ
น้อง มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เยาวชนได้เรียนรู้
ถึงกระบวนการจัดกิจกรรมและได้พัฒนาทักษะด้าน
การพูดและนันทนาการ มีความกล้าแสดงออกมาก
ขึ้น ความเป็นผู้นำมากขึ้น เกิดทักษะการแก้ไข
ปัญหาเฉพาะหน้า เยาวชนในพื้นที่เกิดการรวมกลุ่ม
กันทำกิจกรรมในชุมชน และเกิดเครือข่ายการ
ทำงานของเยาวชนในการทำกิจกรรม ดังนี้ ทีมอึ่ง
ไกด์ ทีมอาเนาะบูมี ทีมสมาคมพัฒนาศักยภาพ
เยาวชนชายแดนใต้ ทีมสภาเด็กและเยาวชนตำบล
ห้วยกระทิง ทีมสภาเด็กและเยาวชนตำบลสะเอะ
สภาเด็กและเยาวชนเบตง และเครือข่ายเยาวชนอีก
หลากหลายพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ เช่น
เยาวชนจากอำเภอมายอ จ.ปัตตานี

3. ผู้ปกครองเด็ก

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองเด็ก พบว่า
ผู้ปกครองส่วนใหญ่เริ่มใส่ใจคอยทำหน้าที่เป็นที่
ปรึกษาที่ดีกับลูกหลานเมื่อยามมีปัญหา ผู้ปกครอง
เริ่มมีความตระหนักและเริ่มใส่ใจลูกหลานของตัวเอง
มากขึ้น เริ่มเข้าใจในสิทธิของลูกหลานของตนเอง
ทำให้บางครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง

ผู้ปกครองกับเด็ก ผู้ปกครองจำนวน 5 ครอบครัว เริ่ม
เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือของลูกหลาน
เริ่มมีการติดตามการไปโรงเรียนและการทำการบ้าน
ของลูก ผู้ปกครองจำนวน 2 ครอบครัวเริ่มใช้เหตุผล
คุยกับลูกหลาน ใช้คำพูดที่เบาไม่ส่งต่อความรู้สึกของ
เด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการขอพรให้ลูกหลาน
ตนเองเป็นเด็กดีและตั้งใจเรียนหนังสือ ผู้ปกครองได้
ให้ความสำคัญกับการไปเรียนหนังสือของเด็ก บาง
ครอบครัวผู้ปกครองจะไปรับไปส่งลูกไปโรงเรียนเอง
หรือถ้าลูกไปเรียนไกล ผู้ปกครองจะจ้างรถรับส่งลูก
บางครอบครัวใช้เวลาว่างในการสอนการบ้านลูก

จะเห็นได้ว่าการแก้ไขปัญหาในชุมชน โดย
คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและออกแบบ
วิธีการแก้ไขปัญหาเองนั้น นับว่าเป็นวิธีการที่ดียิ่ง
เพราะคนในชุมชนเข้าใจบริบทของพื้นที่ตนเอง
ทราบสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง สามารถเข้าถึง
ปัญหานำสู่แก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างตรงจุด โดยการมี
ส่วนร่วมของคนในชุมชนในการออกแบบกิจกรรมให้
สอดคล้องกับบริบทชุมชนและปัญหา ทำให้เกิดการ
ร่วมมือในการทำกิจกรรม และสามารถก้าวผ่าน
ปัญหาได้อย่างเข้าใจ โดยไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาของ
ใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นการมองปัญหาที่กระทบต่อ
เด็กและเยาวชนในชุมชน ซึ่งเป็นลูกหลานของทุกคน
ในชุมชน ชุมชนต้องดูแลพวกเขา เพราะเมื่อเขาเติบโต
เป็นผู้ใหญ่เด็กเยาวชนเหล่านี้ จะเป็นคนดูแล
ชุมชนต่อไป ดังนั้นเมื่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับพวกเขา
เราผู้ใหญ่ทั้งหลายควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไข

ปัญหา เพื่อนำพาชุมชนของเรามีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ ในประเด็นการส่งเสริมและเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกด้านการศึกษาให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาบ้านบาตุมอ ตำบลห้วยกระทิง อำเภอกองบิน จังหวัดยะลา เป็นการศึกษาในรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเด็กเยาวชน และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับความรู้ความเข้าใจในมิติการศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อเด็กเยาวชน ต่อมุมมองของผู้ปกครอง ตลอดจนต่อชุมชน ดังนี้

1. ต่อเด็กและเยาวชน

ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน จำนวน 40 คน พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มิ่แรงบันดาลใจในการเรียนหนังสือ เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเรียนด้านสามัญ และศาสนา กลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน ได้เกิดทักษะการอ่านและการเล่าเรื่องราวเพิ่มมากขึ้น ได้รู้จักเพื่อนในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น เกิดความคุ้นเคยและเริ่มสนิทสนมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม รู้จักการวางตัวที่เหมาะสมเมื่ออยู่กับเพื่อนและพี่ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้นจากเดิมจากที่ไม่กล้านำเสนอต่อสาธารณชน ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงความคิดเห็นและมีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น

และสามารถใช้เทคโนโลยี สื่ออินเทอร์เน็ต ในทางที่สร้างสรรค์ เช่น ค้นหาข้อมูล ต่าง ๆ ประกอบการเรียนรู้

2. ต่อผู้ปกครอง

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองเริ่มมีความตระหนักและใส่ใจให้ความสำคัญต่อการศึกษานองบุตรหลาน บางครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ผู้ปกครองจำนวน 5 ครอบครัว เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตรหลาน สังเกตได้จากไปรับส่งไปโรงเรียนและมีการติดตามการทำบ้านของลูก ผู้ปกครองจำนวน 2 ครอบครัว เริ่มใช้เหตุผลคุยกับลูกหลาน ใช้คำพูดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของลูก ผู้ปกครองบางคนไปรับไปส่งลูกไปโรงเรียนด้วยตนเอง

3. ต่อชุมชน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการประสานหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กในชุมชน โดยมีการให้ความช่วยเหลือเด็กในชุมชนที่เผชิญปัญหาทางสังคม ไม่สามารถที่เข้าถึงการศึกษาได้ โดยการหาทุนสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกระทิงได้นำเสนอข้อมูลเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาสในชุมชนให้แก่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา และสมาคมผู้นำชายแดนได้ทำให้เด็กเหล่านี้ได้รับทุนการศึกษา เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนหนังสือต่อไป และช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว

การที่ เด็กและเยาวชนเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเรียนในทางเชิงบวก

มากขึ้นนั้นเนื่องจากรูปแบบกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในชุมชนนั้นถูกวางแผนบนฐานของความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและคนในชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชน กลุ่มแกนนำชุมชนและอีกหลายๆหน่วยงานมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการอบรม การให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติ การสร้างทัศนคติ การสร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงบันดาลใจ การปฏิบัติและการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ รัศมี ศรีรินทร์ และคณะ (2561) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เข้าร่วมด้วยเทคนิค วิธีการ และนวัตกรรมที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ การจัดการเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติจริง การจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการแก้ปัญหา การฝึกให้สรุปองค์ความรู้ด้วย Mind mapping การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นกระบวนการกลุ่ม จัดให้มีการนำเสนองานและอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ มีการใช้ การผลิตและการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการจัดหาและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำกระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจาก

กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกให้กับเด็กในระดับประถมศึกษาตอนปลายมีรูปแบบอย่างเป็นกระบวนการ มีความเป็นพลวัตต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา และในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมยังมีในเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะที่สามารถย้อนกลับหากันได้ในแต่ละขั้นตอน ถ้าขั้นตอนนั้นยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อคินรพีพัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนา ซึ่งมี 5 ระดับ คือ 1) ชาวบ้าน มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 2) ชาวบ้านมีส่วนร่วม ในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา 3) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาและพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา 4) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา 5) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา การให้ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองในชุมชน จะเห็นได้ว่าชุมชนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนการศึกษาของเด็ก ดังนั้นผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายให้ร่วมกันส่งเสริมหรือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554) ที่เสนอว่าผู้ปกครองควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชน เพราะความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชน

เป็นรากฐานที่ดีของความเข้มแข็งของชุมชน และ
 เนื่องด้วยผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น
 ผู้ปกครองจึงไม่สามารถแยกตัวออกจากชุมชนได้
 ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้
 และการดูแลเด็กให้อยู่ในกรอบหรือแนวทางที่พึง
 ประสงค์ และจากการศึกษาของศิริกาญจน์ โกสุมภ์
 (2542) ที่พบว่าเงื่อนไขที่สนับสนุนในการจัด
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เงื่อนไข 4
 ประเด็น คือ 1) การที่มีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชน
 หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มจักรสาน กลุ่มออม
 ทรัพย์ กลุ่มหนุ่มสาวและกลุ่มเยาวชน 2) การมี
 สถาบันทางศาสนาเป็นศูนย์กลางของชุมชน ใน
 ชุมชนมีมัสยิดที่ทำหน้าที่เป็นบทบาทสำคัญในการ
 พัฒนา เพราะนอกจากมัสยิดเป็นสถาบันทางศาสนา
 ในชุมชนแล้วยังถือเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็น
 สถานที่เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เพราะมัสยิดเป็น
 สถานที่ที่คนในชุมชนเข้ามารวม ในกิจกรรมต่าง ๆ
 มากและสม่ำเสมอ 3) ผู้นำทางศาสนาให้การ
 สนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้นำ
 ทางศาสนานับว่าเป็นผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญใน
 การชักชวนหรือสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วน
 ร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน 4) ผู้นำชุมชนมี
 ความกระตือรือร้นในการทำงาน ผู้นำชุมชน
 โดยเฉพาะ คณะกรรมการโรงเรียนและสมาชิก
 องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนมากเป็นคนวัย
 หนุ่มที่มีการศึกษาพอสมควร จึงมีความสนใจในการ
 ทำงานทั้งเพื่อการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาชุมชน
 และในการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับ
 โรงเรียน สามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง
 ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น

ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน เสมือนให้ชุมชนได้เป็น
 แหล่งการเรียนรู้ของผู้ปกครองในการเสริมสร้างการ
 เรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ซึ่งจะเป็น
 การเสริมพลังในการดูแลและพัฒนาเด็กให้มีความ
 ยั่งยืนต่อไป

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น
 ล้วนมีสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริงที่แตกต่างกัน
 ออกไป อย่างปัญหาการศึกษา ที่บ้านบาตุดอผะขิณ
 นั้น แก่นแท้ของปัญหาที่แท้จริงนั้น เกิดจาก
 หลากหลายปัญหา เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ส่งผล
 ต่อรายได้ ไม่มีรายได้ที่จะส่งลูกหลานเรียนต่อ
 ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ที่ส่งผลกระทบต่อ
 ระบบการศึกษา เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในพื้นที่
 ครูก็เกิดความกลัว รู้สึกไม่ปลอดภัย นักเรียนที่จะไป
 โรงเรียน ผู้ปกครองที่จะส่งลูกไปโรงเรียน ต่างก็รู้สึก
 หวาดกลัวกับเหตุการณ์ ทำให้โรงเรียนจำเป็นต้อง
 หยุดการสอนชั่วคราว เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปก็เปิด
 สอนตามปกติ ส่งผลให้นักเรียนต้องหยุดเรียน
 บ่อยครั้งเรียนไม่ต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหา
 ด้านความคิดและมุมมองที่ไม่เห็นความสำคัญของ
 การศึกษา เรียนไปก็ไม่มีงานทำ เรียนไปก็ตกงาน
 หรือเรียนไปต้องไปทำงานต่างจังหวัดไม่ได้อยู่บ้าน
 ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นผลพวงให้เกิดปัญหาด้าน
 การศึกษาของเด็กในชุมชนเกิดขึ้นตามมา ทำให้
 ครอบครัว ผู้ปกครอง ไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้
 ลูกหลานเรียนหนังสือ ปัญหาติดเกมติดมือถือ ส่งผล
 ให้พฤติกรรมเชิงลบ ตื่นสาย ขี้เกียจทำการบ้าน ไม่
 อยากไปโรงเรียน เป็นต้น เมื่อทราบถึงสาเหตุของ

ปัญหาที่แท้จริงนั้นแล้ว ก็สามารถที่แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด จากการศึกษาผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้เห็นถึงศักยภาพที่มีในตัวเด็กและเยาวชน แสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองได้เข้าร่วม เช่น กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ค้นพบตัวเองในความสนใจความชอบที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยการศึกษาเพื่อให้ถึงความฝันและเป้าหมายชีวิต เมื่อเด็กให้ความสำคัญต่อการศึกษา เด็กที่เรียนหนังสือสามารถเป็นแบบอย่างแก่เด็กที่ไม่เรียนหนังสือหันมาสนใจเรียนหนังสือได้ เด็กระหว่างเด็กสามารถเป็นพลังแก่กันและกันได้ และเป็นพลังที่สามารถเป็นพลังขับเคลื่อนปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนให้คลี่คลายได้ ด้านพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษาของลูก แต่ด้วยปัญหาทางเศรษฐกิจทำให้ไม่สามารถที่จะส่งลูกหลานเรียนสูง ๆ ได้ หรือเรียนตามความต้องการของลูกหลานได้ ผู้ปกครองไม่ปิดกั้นโอกาสทางการศึกษาของลูก แต่ด้วยการประกอบอาชีพกรีดยางพาราต้องออกไปทำงานแต่เช้าก่อนลูกไปโรงเรียน ทำให้ไม่สามารถแต่งตัวให้ลูกไปโรงเรียนส่งลูกไปโรงเรียนด้วยตนเอง ส่งลูกไปโรงเรียนสายทำให้เข้าใจว่านั่นคือการละเลยในหน้าที่ของคนที่เป็นพ่อแม่ แต่นั่นไม่ใช่การละเลยในหน้าที่แต่อย่างใด นั่นคือการทำหน้าที่ยิ่งใหญ่ของคนที่เป็นพ่อแม่หาเงินให้ลูกได้เรียนหนังสือ เพื่อให้ลูกได้พัฒนาตนเอง

มีการงานที่ดีต่อไปในอนาคต สามารถช่วยเหลือครอบครัวก้าวผ่านความลำบากด้วยการศึกษาได้ ชุมชนเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันให้คนในชุมชนได้เข้าถึงการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่คนในชุมชนเผชิญ ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของคนในชุมชนก็เช่นกัน ชุมชนได้มีการสำรวจข้อมูลเด็กด้อยโอกาสมีความยากลำบาก แล้วนำเสนอข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสนับสนุนทุนทางการศึกษา เพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถเรียนหนังสือได้เหมือนเด็กทั่วไป ด้วยที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ห่างไกลโรงเรียน คนในชุมชนมีบริการรถ-ส่งไปโรงเรียน เพื่อลูกหลานในชุมชนได้เรียนหนังสือ จะเห็นได้ว่าปัญหาการศึกษาไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือเรื่องส่วนตัวของครอบครัวนั้น ๆ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และหาทางออกร่วมกันกับเด็กและเยาวชนในฐานะเป็นผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครองในฐานะผู้ส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น นำสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ตรงตามความต้องการ อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้อุปสงค์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมเชิงบวก ด้านความคิดเชิงลบและมีแรงบันดาลใจในการสร้างอนาคตของตนเองด้วยการศึกษาต่อไป เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546. (2546, 2 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 95 ก. หน้า 1-29.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2554). ผู้ปกครองและผู้เรียนหุ้นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550. (2550, 24 สิงหาคม. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.
- รัศมี ศรีนนท์ และคณะ. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2) : 331-343.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2560). การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2562 จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=110>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2544). คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.